

Л.Я. Слобода, канд. екон. наук, Львівський інститут банківської справи Університету банківської справи НБУ

ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ КОНЦЕНТРАЦІЇ БАНКІВСЬКОГО КАПІТАЛУ НА ОСНОВІ ПРОЦЕСІВ РЕОРГАНІЗАЦІЇ

Сучасний стан економіки характеризується глобальною фінансовою кризою. Основними факторами, що спричинили її розгортання, на думку міжнародних експертів, є недостатньо жорстке регулювання фінансового сектора та банківської діяльності зокрема. Отже, заходи, спрямовані на подолання кризових явищ у банківському секторі, мінімізацію фінансових ризиків, підвищення стабільності роботи банків, відновлення їх кредитного потенціалу та повернення їм репутації надійних фінансових інституцій повинні знаходитись у площині посилення регуляторних вимог і контролю за банківською діяльністю.

Особливої уваги з боку Національного банку України як основного органу регулювання банківської діяльності в нашій державі потребує проблема концентрації банківського капіталу. Внаслідок поширення у світовій практиці нових форм створення міжбанківських об'єднань та необхідності капіталізації вітчизняних банків за умов нестабільності значної актуальності сьогодні набувають питання підвищення рівня концентрації банківського капіталу на основі процесів реорганізації. Тенденції та причини цих процесів є об'єктом зацікавлення не тільки власників банківського бізнесу, політиків, фахівців Національного банку України, але й провідних науковців та відомих фінансових аналітиків. Необхідність порятунку банків від наслідків фінансової кризи, посилення конкуренції на фінансовому ринку у боротьбі за увагу та кошти клієнтів, дотримання банками мінімальної величини статутного та регулятивного капіталу, перехід на більш зручні моделі оподаткування банківського бізнесу та пошук акціонерами оптимальних форм його здійснення активізують процеси реорганізації банків в Україні.

Відповідно до чинного законодавства України основними формами реорганізації банків, які полягають у добровільному (за рішенням власників банку) або примусовому (за рішенням НБУ), є злиття, приєднання, поділ, виділення та перетворення. Кожна із цих форм консолідації банківського капіталу має свої особливості та механізми реалізації, котрі стратегічно залежать від регуляторної політики Національного банку України, цілей акціонерів банків та інтересів зацікавлених у реорганізації сторін. У процесі ефективної реорганізації бан-

ків спостерігається синергетичний ефект, що полягає у підвищенні ринкової вартості новоствореного банку, а отже, і збільшенні його ринкової капіталізації. Позитиви полягають також у зниженні банківських витрат, веденні єдиної системи обліку, диверсифікації фінансових ризиків, оптимізації організаційної структури, підвищенні якості та ефективності управління, консолідації ресурсної політики. Ризики ж пов'язані зі значними фінансовими витратами на здійснення реорганізації, впливом асиметрії інформації щодо об'єктів угоди, відсутністю прогнозних розрахунків ефективності діяльності новоствореного банку, розходженнями у корпоративних культурах банків. Зважаючи на позитиви та ризики, що супроводжують реорганізацію банків з позиції регулятора, значна увага має приділятися не тільки підвищенню рівня концентрації українського банківського капіталу, але й його структурі та якості. Саме якість банківського капіталу, відповідно до рекомендацій Базельського комітету з банківського нагляду та регулювання, забезпечує реалізацію його захисної функції з позиції захисту від ризиків активних операцій (кредитних, ринкових, операційних). А важливість ролі Національного банку України у підвищенні рівня концентрації банківського капіталу на основі процесів реорганізації банків полягає у чіткому нормативному регламентуванні угод злиття та поглинання і посиленні контролю за їх здійсненням, удосконаленні процедур санації проблемних банків, впровадженні нових нормативних положень Базельської угоди стосовно оптимізації структури банківського капіталу, здійсненні регуляторного впливу на банки з низькою якістю структури капіталу, відстеженні стратегій діяльності банків з іноземним капіталом на фінансовому ринку України.